

1. Держава офіційно визнала практику Європейського суду з прав людини джерелом права, внаслідок чого система джерел сімейного права поповнилась європейським прецедентом.

2. Впровадження практики Європейського суду з прав людини в національне сімейне законодавство надасть змогу посилити уже сформований механізм захисту сімейних прав та охоронюваних законом інтересів міжнародними стандартами та нормативами.

3. Правова система України завдяки цьому ще більше зблизилась із правовою системою країн ЄС, що надає можливість систематизувати сімейне законодавство України та Європи.

4. Закон став прикладом адаптації сімейного законодавства України до законодавства ЄС у вигляді видання законодавчих нормативних актів, які ґрунтувалися б на відповідних нормах права ЄС.

Цілком очевидно, що наше дослідження не може вважатися вичерпним у розрізі наукової проблеми теоретичного обґрунтування концепції про визнання джерелом сімейного права судової практики. Якщо на рівні Європейської конвенції про захист прав людини і основоположних свобод це питання вирішено в чинному законодавстві України, то щодо національної судової практики воно залишається відкритим та дискусійним. Багато проблем виникає щодо співвідношення при застосуванні судової практики Європейського суду та національного законодавства, Закон України «Про виконання рішень та застосування практики Європейського суду з прав людини» не повною мірою вирішив проблему із правилами застосування рішень Європейського суду, він не дає відповіді на питання, як вирішувати колізії, що виникають як між самими рішеннями Страсбурзького суду, так і рішеннями Суду та іншими джерелами права, в тому числі, що стосується предмета нашого дослідження – у сфері сім'ї та шлюбу. Однак завдяки цьому Закону Україна визнала практику Європейського суду з прав людини джерелом права, що свідчить про впевнений крок нашої держави до адаптації сімейного законодавства до законодавства Європейського Союзу. Законодавець підтвердив прагнення українців жити у європейському правовому просторі.

The scientific work is dedicated to the issues of acceptance of the European Court of Human Rights practice. A special attention is paid to the research of the European Convention on Protection of Human Rights of 1950, which provides the foundation and activity of the European Court of Human Rights. When analyzing the Law of Ukraine «About the fulfilment of the decisions and application of practice of the European court of Human Rights» from 23.02.2006 # 3477-IV, the author concludes, that it is a step into adapting Ukrainian Family Law to the legislation of the EU.

В статті досліджуються проблемні питання визнання практики Європейського суду по правам людини джерелом сімейного права. Особливу увагу автор звертає на дослідження Європейської конвенції о захисті прав людини і основних свобод. В процесі аналізу Закону України «Об исполнениі решений и применениі практики Европейского суда по правам человека» от 23.02.2006 г. № 3477-IV автор делает вывод о том, что принятие этого Закона является шагом Украины к адаптации семейного законодательства к законодательству ЕС.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ:

1. Бехруз Х. Порівняльне правознавство: підручн. / Х. Бехруз. – Одеса: Фенікс, 2009. – 464 с.
2. Марченко М. Н. Источники права: учеб. пособ. / М. Н. Марченко. – М.: Проспект, 2009. – 768 с.
3. Сімейний кодекс України від 10 січня 2002 року // Відомості Верховної Ради України. – 2002. – № 21–22. – Ст. 135.
4. Про виконання рішень та застосування практики Європейського суду з прав людини: Закон України від 23.02.2006 р. № 3477-IV // Офіційний вісник України. – 2006. – №2. – Ст. 792.
5. Конвенція про захист прав людини і основоположних свобод від 04.11.1950 р. // Офіційний вісник України. – 2006. – № 32. – Ст. 2371.
6. Право Європейського Союзу: учебник для вузов, 2-е изд. [Под ред. С. Ю. Кашкина]. – М.: Юрист, 2009. – 1054 с.
7. Про ратифікацію Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод 1950 року, Першого протоколу та протоколів № 2, 4, 7 та 11 до Конвенції: Закон України від 17.07.1997 р. № 475/97-ВР // Відомості Верховної Ради України. – 1997. – № 40. – Ст. 263.
8. Mascher F. Les contraintes de l'interpretation jurisdictionnelle. Les methods d'interpretation de la Convention europeenne / F. Mascher. – Bruxelles, 1998.
9. Марченко Н. М. Право Європейського Союзу. Вопросы истории и теории : учеб. пособ. / М. Н. Марченко, Е. М. Дерябина. – М.: Проспект, 2010. – 432 с.
10. Проблеми систематизації приватного права України та Європи: монографія / За ред. Ю. В. Белоусова. – К.: Науково-дослідний інститут приватного права і підприємництва АПРН України, 2009.
11. Про Концепцію адаптації законодавства України до законодавства Європейського Союзу: Постанова Кабінету Міністрів України від 16 серпня 1999 р. № 1496 // Офіційний вісник України. – 1999. – № 33. – Ст. 1736.
12. Про Загальнодержавну програму адаптації законодавства України до законодавства Європейського Союзу: Закон України від 18.03.2004 р. // Відомості Верховної Ради України. – 2004. – № 29. – Ст. 367.
13. Стратегія інтеграції України до Європейського Союзу: схвалена Указом Президента України від 11 червня 1998 р. № 615 // Офіційний вісник України. – 1998. – № 24. – Ст. 870.
14. Джонстон и другие против Ирландии. Решение Европейского суда по правам человека от 7 июля 1989 г. // Европейский суд по правам человека. Избранные решения: в 2-х т. – М., 2000.
15. Даджен (Магскх) против Бельгии. Решение Европейского суда по правам человека от 22 октября 1979 г. // Европейский суд по правам человека. Избранные решения: в 2-х т. – М., 2000.
16. Туманова, Л. В. Защита семейных прав в Европейском суде по правам человека / Л. В. Туманова, И. А. Владимирова. – М.: Городец, 2007. – 208 с.

ПРОБЛЕМИ ЗАПРОВАДЖЕННЯ ІНСТИТУТУ КРЕДИТНИХ ІСТОРІЙ В УКРАЇНІ: ПОРІВНЯЛЬНО-ПРАВОВИЙ АСПЕКТ

Стефанчук М. О.,

кандидат юридичних наук, доцент, старший науковий співробітник
Лабораторії з проблем адаптації цивільного законодавства до стандартів ЄС
НДІ приватного права і підприємництва НАПРН України

Лисюк О. Ю.,

юрист (м. Хмельницький)

В статті розглядається питання виникнення інституту кредитних історій в Україні та особливості його правового регулювання на етапі становлення. Досліджуються окремі особливості досвіду зарубіжних кран. Пропонується авторське бачення комплексного вирішення питання та уніфікації правового регулювання, а також створення Єдиного європейського кредитного бюро.

Ключові слова: кредитна історія, бюро кредитних історій, кредитний звіт, інформація.

Банківська система України з часу здобуття незалежності перебуває у постійному процесі розвитку та адаптації до вимог ринкових відносин. Зважаючи на відсутність власного досвіду, цей процес у більшості випадків орієнтований на запозичення правових інститутів інших країн. Так, останнім десятиріччям в пострадянських країнах проходить активне обговорення та впровадження інституту кредитних історій як регулятора банківських відносин рівня «клієнт-банк». Варто зазначити, що попри об'єктивну необхідність та обґрунтованість використання, на теренах СНД, це питання викликає низку проблем, пов'язаних, в першу чергу, з розумінням кредитних історій як правового інституту та чітким визначенням їх ролі в діяльності фінансових установ.

Інститут кредитних історій в Україні з'явився відносно недавно, але вже викликав науковий інтерес не лише в учених-економістів та державних управлінців, а й у правників. Так, окремі питання у своїх працях досліджували С. М. Андросов, А. А. Бутирський, Є. В. Палій, А. В. Череп та інші. Але попри це, нині існує цілий комплекс невирішених питань, до яких слід підходити систематизовано.

Саме тому метою нашої статті є загальний огляд проблеми запровадження інституту кредитних історій в Україні через призму законодавства інших країн та розроблення пропозицій і рекомендацій для більш ефективного правового регулювання зазначеного інституту.

Загалом під кредитною історією як правовим інститутом розуміється сукупність відомостей про юридичну чи фізичну особу щодо виконання нею взятих на себе кредитних зобов'язань. В об'єктивному відображенні це певний носій інформації, що містить дані, визначені в національному законодавстві, котрі спрямовані на ідентифікацію особи та характеристику виконання нею взятих на себе кредитних зобов'язань.

Інститут кредитних історій нині відомий та широко застосовується в більшості країн світу. Зокрема, в США та більшості країн Європи наявність кредитної історії є обов'язковою умовою видачі кредиту. В банківській системі існують спеціальні кредитні установи, що спеціалізуються на видачі першого кредиту, який розпочинає кредитну історію. Такий кредит отримується шляхом внесення *Security deposit* – суми, яка розміщується на власному рахунку в даній кредитній установі і від розміру якої пропорційно залежить розмір наданого кредиту. Це свідчить про безумовну орієнтацію банківських систем США та Європи на використання кредитних історій як основного засобу перевірки платоспроможності клієнта.

Загалом аналіз інституту кредитних історій свідчить про наявність як позитивних, так і негативних аспектів його застосування. Більшість аналітиків та фінансистів, спираючись на досвід країн Європейського Союзу та США, зауважують, що запровадження системи кредитних бюро і ведення ними кредитних історій дасть змогу знизити

відсоткові ставки по кредиту для добросовісних клієнтів. Безперечно, будь-яка фінансова установа, плануючи зміст послуг, що надаються ними, враховуючи алеаторність договорів, виходять, в першу чергу, з розрахунку ризиків. Останніми роками переважну частину кредитних договорів, що укладаються банківськими установами, становить споживче кредитування, що характеризується підвищеною ризиковістю. Для того щоб убезпечити себе від значних втрат у разі невиконання окремих договорів боржниками, кредитори значно підвищують кредитні ставки, тим самим покриваючи збитки за рахунок виконаних зобов'язань іншими клієнтами. Якщо ж при укладанні договору кредитор надається можливість перевірити платоспроможність та попередній досвід виконання зобов'язань даним клієнтом, кредитна установа отримує змогу значно знизити ризики, за рахунок чого відпадає необхідність у надлишковому підвищенні кредитних ставок. Враховуючи саме цей аспект використання кредитних історій, зниження частки проблемних кредитів в кредитному портфелі фінансових установ дає можливість знизити відсоткові ставки по країні в цілому, тим самим зробити їх більш доступними для осіб, що своєчасно виконують зобов'язання відповідно до умов договору, та позбавити такої можливості порушників договірних умов.

Крім того, кредитну історію варто оцінювати як дієвий механізм впливу на особу, що ухиляється від виконання зобов'язання. Так, кредитна історія у більшості випадків містить не тільки інформацію про факт виконання зобов'язання, а й про те, яким чином воно виконувалось, тобто чи порушувались вимоги договору щодо порядку сплати боргу, відсотків за користування коштами, а також факт звернення до суду для примусового виконання. У разі коли під час укладення наступного договору кредитор при перевірці кредитної історії клієнта зустрине певну «негативну» інформацію, він або відмовить в укладанні договору взагалі, або ж запропонує його укладення на умовах, що будуть досить не вигідними для боржника. Крім того, боржник з незадовільною кредитною історією фактично позбавлений шансів на надання кредитних канікул чи будь-яких інших пільгових умов у разі виникнення певних труднощів у процесі виконання зобов'язання.

Також погіршення кредитної історії може стати вагомим аргументом на етапі досудового вирішення спору щодо виконання умов кредитного договору. Разом з тим це потребує оперативного внесення відповідної інформації до кредитної історії, що утворює певні проблеми, пов'язані з існуючою на сьогодні моделлю стягнення заборгованості з боржника. Йдеться про колекторські агентства, що на сьогодні обслуговують значну кількість боргів за кредитними договорами, при цьому зобов'язання в окремих випадках переходять до них в порядку цесії. Враховуючи це, вважаємо, що колекторським агентствам також має бути надано статус клієнтів бюро кредитних історій з метою надання їм

можливості вносити інформацію до кредитної історії суб'єкта. Безперечно, втілення даної ідеї в реальність неможливе до прийняття законів, які б регулювали діяльність колекторських агентств, а також введення обов'язкового ліцензування їхньої діяльності. Однак в країнах СНД ці питання не врегульовані на даний момент достатнім чином.

Разом з тим варто враховувати і те, що зацікавленість банків у перевірці кредитних історій при укладанні договорів не поширюється на всіх суб'єктів. Фактично кредитна історія, її зміст, наявність чи відсутність має значення при укладанні договорів кредитування з фізичними особами, а також кредитуванням малого та середнього бізнесу. У разі кредитування великих підприємств та кредитування у великому обсязі для кредитної установи важливими є фактори, що визначаються при вивченні платоспроможності клієнта та загальній перевірці клієнта, що проводиться досить детально, враховуючи обсяг кредитування.

З іншої точки зору, споживче кредитування, пов'язане з найвищим рівнем ризиків, на сьогодні дедалі спрощується з метою зручності та оперативності для клієнтів. Перевірка кредитної історії клієнта в такому випадку значно знизить оперативність та загалом ускладнить процедуру їх видачі. Тому до початку світової фінансової кризи банкам було вигідніше страхувати ризики за рахунок високих відсоткових ставок з метою збереження зазначених вище якостей споживчого кредитування. Однак варто враховувати те, що світова економічна криза дещо змінила перспективи та вектори розвитку кредитного ринку, особливо на етапі відновлення банківської системи.

Світовий досвід формування інституту кредитних історій дає змогу класифікувати їх на окремі види, спираючись на певні особливості. Загалом значна різниця існує між системою, що створена в США, та системою, загальноприйнятною в Європі.

Основною відмінністю є законодавчо встановлений порядок збирання та отримання відомостей, що становлять кредитну історію, користувачами бюро. Так, в світовій практиці узвичаїлись дві системи – «опція-так» і «опція-ні». «Опція-так» використовується в Європі. Для даного виду кредитних історій обов'язковим є отримання письмової згоди від клієнта на операції з кредитною історією. Така згода може отримуватись як шляхом внесення відповідних пунктів до договору, так і окремим додатком. Подібний механізм висвітлено в Директиві Ради Європарламенту № 95/46/ЕС «Про захист громадян у зв'язку з обробкою персональних даних і про вільне переміщення таких даних» від 25 жовтня 1995 року. Це своєрідна гарантія для суб'єкта кредитної історії, що не дає права без його дозволу змінювати кредитну історію чи користуватись нею. Разом з тим при відмові від надання згоди на використання кредитної історії кредитна установа вправі відмовити в укладанні кредитної угоди.

Попри загальну позитивну спрямованість, у даної системи є свої недоліки, пов'язані з психологічним ставленням особи до використання інформації про нього. На практиці часто виникають ситуації, коли особа взагалі відмовляється від ведення власної кредитної історії, мотивуючи це подібними переконаваннями.

На противагу попередній система «Опція-ні», що передбачена в Федеральному законі США «Акт про точність кредитної звітності», не вимагає отримувати дозвіл на опе-

рації з кредитними історіями. Таким чином, як зазначалось вище, кредитна історія є обов'язковою умовою отримання кредиту в країнах з такою системою. «Опція-ні» слугує відображенням принципів функціонування всієї банківської системи США, і її використання є повністю виправданим.

Крім того, кредитні історії, що ведуться в різних країнах, розрізняються також за їх змістом. Загалом у змісті кредитної історії виділяють три складові – «чорна» інформація, «біла» інформація та опосередковані дані.

Під «чорною» інформацією розуміють дані щодо невиконання боржником своїх зобов'язань – несплати, прострочок, судових рішень з цього приводу. Ця інформація має особливе значення для кредитної установи, оскільки свідчить про можливі негативні наслідки укладення договору.

У свою чергу, «біла» інформація містить загальні дані про виконані зобов'язання, їх обсяг.

Особливе значення має опосередкована інформація, котра являє собою ідентифікуючу інформацію про особу, а також про сімейний стан особи, наявне майно та інші дані. Така інформація збирається, в першу чергу, з метою перевірки платоспроможності особи, за допомогою обрахунку її сукупних доходів, майна, на яке може бути звернуто стягнення, сукупних витрат та ін.

Деякі країни виключають з кредитних історій опосередковану інформацію з метою захисту особистої інформації особи. Однак фактично це призводить до зменшення практичного значення інституту кредитних історій за рахунок зметення інформативності та об'єктивності. Тому найбільш прийнятною моделлю є встановлення на законодавчому рівні обмежень щодо змісту такої інформації, однак не повного обмеження її використання.

В Україні, як і в країнах СНД, інститут кредитних історій перебуває лише на стадії розвитку. 23 червня 2005 року було прийнято Закон України «Про організацію формування та обігу кредитних історій», яким вносились зміни до окремих законів, зокрема, до законів України «Про державну реєстрацію речових прав на нерухоме майно та їх обмежень» та «Про забезпечення вимог кредиторів та реєстрацію обмежень» з метою використання даних реєстрів у процесі формування кредитної історії.

Враховуючи поступовість введення інституту кредитних бюро та кредитних історій, варто було б проаналізувати основні норми права з метою встановлення особливостей формування власних систем кредитних історій.

Особливе значення у визначенні сутності інституту кредитних історій зазначених країн має визначення суб'єктного складу даних правовідносин. Загалом правовідносини носять багатосторонній характер, оскільки до суб'єктів належить суб'єкт, щодо якого ведеться кредитна історія, кредитне бюро, що є держателем кредитних історій, та користувачі бюро, котрі поділяються на дві категорії – ті, що вносять певну інформацію про діяльність суб'єкта до кредитного бюро, та ті, хто цю інформацію використовує. Українське законодавство два останніх типи суб'єктів ототожнює під одним поняттям – «користувач бюро». Так, Закон України «Про порядок формування та обігу кредитних історій» прямо встановлює, що користувачем бюро може бути також суб'єкт господарської діяльності, що надає послуги з відстроченням платежу або надає майно в кредит. Загалом користувачами бюро виступають банки та небанківські фінансові установи.

Суб'єктом кредитної історії визначається фізична чи юридична особа, яка укладає кредитний правочин та на яку ведеться кредитна історія. Варто зазначити, що Україна, як і більшість країн СНД, серед моделей формування кредитної історії обрала охарактеризовану вище «опцію-так», що вимагає обов'язкової згоди клієнта. Тобто лише за умови, що дана особа уклала кредитний договір на території відповідної країни та у письмовій формі дала згоду на ведення своєї кредитної історії, така особа набуває статусу суб'єкта кредитної історії.

Особливе значення має встановлення системи відповідних бюро, що здійснюють обіг кредитних історій.

Український нормотворець обрав систему формування кредитних історій, що ґрунтується на створенні єдиної ланки приватних бюро кредитних історій. Такі бюро створюються у формі господарського товариства з обов'язковою реєстрацією статуту та його затвердженням Наказом Департаменту легалізації та регулювання діяльності бюро кредитних історій. Така система потребує співпраці між різними бюро кредитних історій на рівні однієї горизонталі.

У Російській Федерації створено дворівневу систему. Нижній рівень формують бюро, що формується на приватній основі і здійснює формування змісту кредитних історій та займається безпосереднім опрацюванням кредитних історій, а також опрацьовує запити на відповідні кредитні історії. На вищому рівні опрацювання інформації здійснює Центральний каталог кредитних історій, що ведеться Банком Росії. До повноважень Центрального каталогу належить ведення обліку суб'єктів кредитних історій, їх ідентифікуючих даних, а також вказівки бюро, в якому перебуває кредитна історія суб'єкта. Така система створюється з метою оперативного використання даних кредитного бюро.

У Республіці Білорусь створено єдину систему обліку кредитного бюро. Єдиним оператором бюро є Національний банк Республіки Білорусь. Тобто приватні юридичні особи не вправі здійснювати будь-яку діяльність в сфері обігу кредитних історій. Фактично така система забезпечує найбільшу оперативність, цілісність та зручність використання.

Варто зазначити, що Білорусія обрала Європейську модель системи обліку кредитного бюро, оскільки вона запроваджена у більшості країн Європи.

Аналізуючи зміст запропонованих моделей, варто зазначити, що всі мають свої недоліки та переваги, які ґрунтуються на двох основних засадах – рівень централізації, що зменшує господарський інтерес, а отже, і рівень виконання зобов'язань бюро, а також оперативність, що значно підвищується при уніфікованій системі.

Основну проблему теоретичного аспекту формування та обігу кредитних історій становить визначення змісту інформації, що входить до їх складу.

В українському законодавстві зміст кредитної історії поділено на ідентифікуючі відомості, аналогічно до описаного вище, які також включають в себе відомості про сімейний стан та трудову діяльність. Другою складовою є відомості про грошове зобов'язання суб'єкта кредитної історії, в тому числі і щодо визнання кредитного правочину недійсним та причин такого рішення. Особливе значення становить категорія даних, що заносяться до кредитних історій в Україні, що формується із сукупності інформації про особу з державних реєстрів, інших баз публічного користування. Це, зокрема, дані реєстрів судових

рішень, дані про наявність заборгованості по податках та інших обов'язкових платежах та інші відомості даної категорії, що можуть бути посвідченням можливості чи неможливості виконання суб'єктом своїх зобов'язань.

Четверту категорію становлять відомості про операції з кредитною історією, тобто як запити, так і внесення до неї інформації та змін.

Важливим питанням є також і сукупність прав, що належать суб'єктам кредитної історії, які можна виділити в три основні категорії: право на отримання кредитного звіту, право на оскарження даних кредитної історії та внесення до неї змін, а також право на захист інформації, що передана до кредитного бюро.

Отримання кредитного звіту – це ознайомлення з даними, що містяться у власній кредитній історії. Безперечно, враховуючи значення кредитної історії, суб'єкт вправі ознайомитись з її змістом з метою контролю сукупної там інформації, а також перевірки даних щодо користувачів бюро, що здійснювали запити чи вносили певну інформацію до кредитної історії.

Вартість базового звіту в країнах Західної Європи (Великій Британії, Німеччині, Італії) досить низька і коливається в межах 1 євро. Україна ж обрала таку схему нормування надання кредитного звіту, за якої максимально б дотримувались гарантії здійснення права на інформацію. Так, звіт надається один раз на рік безкоштовно. Якщо ж суб'єкт бажає ознайомитись зі своєю кредитною історією частіше, то він вносить плату за таку послугу, яка визначається на умовах договору. Варто зазначити, що зміст кредитного звіту, що надається суб'єкту, містить всю без винятку інформацію кредитної історії без будь-яких обмежень.

До другої категорії належить сукупність прав, пов'язаних з внесенням змін та оскарженням окремих положень кредитної історії. Для суб'єкта це базова гарантія захисту своїх прав, а також честі, гідності та ділової репутації. Фактично законодавством створено чіткі механізми реалізації даного права з певними особливостями.

Будь-який суб'єкт кредитної історії, ознайомившись зі змістом кредитного звіту, вправі подати заяву про оскарження своєї кредитної історії до бюро. З часу отримання такої заяви бюро кредитних історій розпочинає перевірку оспорюваної інформації. На час такої перевірки з метою захисту інтересів суб'єкта до кредитної історії заноситься відповідна позначка, що свідчить про перевірку даної інформації, тим самим переводячи її з категорії безумовної в таку, що, можливо, не відповідає дійсності.

За результатами такої перевірки приймається вмотивоване рішення про визнання інформації достовірною, про що повідомляється заявника, або ж навпаки – визнання її недостовірною та зміну чи доповнення кредитної історії.

У Законі України «Про організацію формування та обігу кредитних історій» передбачено право суб'єкта кредитної історії у разі відхилення його скарги на включення до кредитної історії коментаря до оспорюваного пункту загальним обсягом близько 100 слів. Загалом, рішення щодо розгляду заяви може бути оскаржено до суду.

Чи не найважливіше значення законодавчого регулювання інституту кредитних історій відіграє питання захисту інформації, що перебуває в бюро. Варто зазначити, що заінтересованість в захисті такої інформації мають як суб'єкти, так і користувачі (джерела) кредитних бюро, а

також самі бюро. Для кредитних установ витік інформації з бази даних бюро може означати послаблення власних можливостей в конкурентній боротьбі, оскільки іншим учасниками ринку стане відомо про маркетингову політику установи, сукупну заборгованість та ін. Водночас подібна ситуація для кредитного бюро буде означати зниження довіри до нього та відтік клієнтів.

Таким чином, захист інформації, що становить кредитні історії, стає одним із провідних принципів діяльності будь-якого бюро. Окрім загальних вимог щодо захисту інформації, пов'язаних із недопустимістю проведення операцій з базами даних будь-якими іншими суб'єктами, законодавство встановлює низку конкретних гарантій.

У законодавстві України немає обмежень щодо змісту кредитного звіту, тоді як додаткові частини кредитних історій у Російській Федерації, Республіці Білорусь та більшості країн Європи не надаються користувачам.

Варто зазначити, що в Україні встановлюються також і часові межі зберігання конкретних записів кредитної історії з дня отримання останніх відомостей з відповідного кредитного правочину в 10 років. По спливу зазначеного строку анулюється відповідний запис, а після анулювання всіх записів, що входили до кредитної історії, вона також автоматично анулюється.

Виходячи із усього вищенаведеного, можемо зробити висновок про те, що запровадження інституту кредитних історій в Україні хоча і спрямоване на розвиток української економіки та захист добросовісних позичальників, але має перед собою цілу низку дискусійних питань, які ще варто вирішити законодавцю. Зокрема, найгостріші питання на сьогодні пов'язані із «добровільністю» передачі інформації у відповідне бюро, з дотриманням усіх гарантій права на таємницю та права на інформацію, з створенням єдиного комплексного підходу до Реєстру кредитних історій.

На нашу думку, Україні доцільно було б вийти до Європейської спільноти із пропозицією прийняти уніфікований нормативно-правовий акт з метою вдосконалення правового регулювання інституту кредитних історій, яким би регламентувались такі основні питання:

1. Створення Центральних кредитних бюро у кожній країні Європи. Такі бюро зберігали б будь-яку ін-

формацію про кредиторів, яка передбачалась би внутрішнім законодавством окремої країни.

2. Створення Єдиного європейського кредитного бюро, в яке б надсились дані з центральних бюро країн Європи. При цьому основні дані мали б містити:

2.1) відомості, що ідентифікують особу;

2.2) наявність чи відсутність існуючого кредиту (так/ні) і його суму;

2.3) наявність чи відсутність прострочок платежу (строк/сума);

2.4) найменування країни та банку, в якому зазначена особа має невиконані чи прострочені зобов'язання.

3. Розробка системи співпраці між бюро та можливість електронного доступу до бази даних для формування кредитних звітів залежно від опцій та режимів доступу в різних країнах.

4. Розробка механізму надання кредитів особам без кредитних історій, а також сприяння захисту прав тих осіб, які не бажають передавати інформацію про себе до бюро.

Сподіваємось, що ці заходи будуть ефективними, а загальне погіршення економічного стану України та світова економічна криза не матимуть різкого негативного впливу на адаптацію інституту кредитних історій. Кредитні історії стануть справжнім орієнтиром в кредитуванні в майбутньому, саме тому варто приділяти особливу увагу юридичним засадам впровадження цього інституту.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ:

1. Закон України «Про організацію формування та обігу кредитних історій» від 23.06.2005 р. № 2704-IV // Відомості Верховної Ради України. – 2005. – № 32. – Ст. 421.

2. Закон Республіки Беларусь «О кредитных историях» от 10.11.2008 г. № 441-3 // Национальный реестр правовых актов Республики Беларусь. – 2008. – № 275 (11.11.2008).

3. Закон Российской Федерации «О кредитных историях» от 22.12.2004 г. № 218-ФЗ // Собрание законодательства Российской Федерации. – 2005. – № 1 (часть 1). – Ст. 44 (03.01.2005).

4. Бюро долговых и кредитных историй в странах мира [Электронный ресурс] / World Debt Corporation. – Режим доступа: <http://www.worlddebt.ru/index.php?name=analytic>.

5. Обзор основных подходов к созданию системы кредитных бюро в западноевропейских странах и США [Электронный ресурс] / Технологии разведки и бизнеса. – Режим доступа: <http://www.it2b.ru/it2b4.view1.page11.html>.

This article addresses the issue of the institute of credit histories in Ukraine and in particular its regulation in infancy. We study some features of the experience of foreign countries. Invited to author's vision for an integrated solution of the problem and the unification of legal regulation and the creation of the Single European Credit Bureau.

В статье рассматривается вопрос возникновения института кредитных историй в Украине и особенности его правового регулирования на этапе становления. Исследуются отдельные особенности опыта зарубежных стран. Предлагается авторское видение комплексного решения вопроса и унификации правового регулирования, а также создание Единого европейского кредитного бюро.

СИСТЕМИ СТРАХУВАННЯ (ГАРАНТУВАННЯ) ВКЛАДІВ: НОВІТНІ ТЕНДЕНЦІЇ

Молодико К. Ю.,

кандидат юридичних наук, старший науковий співробітник відділу міжнародного приватного права та порівняльного правознавства НДІ приватного права і підприємництва НАПрН України

У статті розглядаються правові проблеми захисту інтересів вкладників комерційних банків через механізми страхування (гарантування) депозитів, проаналізовано європейські та світові тенденції щодо розвитку таких захисних інструментів.

Ключові слова: депозит, гарантування, схеми страхування депозитів, міжбанківські фонди.

Актуальність теми організації систем гарантування вкладів у фінансових установах не викликає сумнівів, біль-

ше того, на жаль, рівень зазначеної актуальності істотно підвищився. До останньої економічної кризи вважалося, що